

Bu hafta da sizlerle bütün canlılar için çok önemli olan, fakat korunmadığı zaman hepimizi olumsuz etkileyen "Çevre ve Çevre Kirliliği" ile ilgili bir yazıyı paylaşmak istedik. Sağlıklı bir çevrede mutlu yaşamak dileğimizle. İyi okumalar.

ÇEVRE NEDİR?

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Bir başka ifade ile çevre, bir organizmanın var olduğu ortam yada şartlardır ve yeryüzünde ilk canlı ile birlikte var olmuştur.

Sağlıklı bir yaşamın sürdürülmesi ancak sağlıklı bir çevre ile mümkündür. Bir ilişkiler sistemi olan çevrenin bozulması ve çevre sorunlarının ortaya çıkması, genellikle insan kaynaklı etkenlerin doğal dengeleri bozmasıyla başlamıştır. İnsan yaşamı çeşitli dengeler üzerine kurulmuştur. İnsanın çevresiyle oluşturduğu doğal dengeyi meydana getiren zincirin halkalarında meydana gelen kopmalar, zincirin tümünü etkileyip, bu dengenin bozulmasına sebep olmakta ve çevre sorunlarını oluşturmaktadır. İnsanların çevre açısından karşı karşıya kaldığı başlıca problemler şöyle özetlenebilir:

- Hava, su ve topraklarımızın her geçen gün artan oranlarda kirlenmesi ve önemli bir kısmının kullanılamaz hale gelmesi,
- Özellikle Büyükşehir ve sanayi bölgelerinin çevre kirliliği sebebiyle yaşanamaz hale gelmesi,
- Ozon tabakasının delinmesi,
- Yerkürenin giderek ısınması,
- Kanseri ve benzeri hastalıkların artması,
- Doğal kaynakların hızla tüketilmesi.

Çevre Kirliliği Nedir?

Çevre kirliliği veya kirlenmesi şu şekilde tanımlanmaktadır: Bütün canlıların sağlığını olumsuz yönde etkileyen, cansız çevre öğeleri üzerinde yapısal zararlar meydana getiren ve niteliklerini bozan yabancı maddelerin; hava, su ve toprağa yoğun bir şekilde karışması olayıdır. Veya "Çevre kirliliği, *ekosistemlerde doğal dengeyi bozan ve insanlardan kaynaklanan ekolojik zararlardır.*" Çevre Kirliliğinin Nedenleri Çeşitli kaynaklardan çıkan katı, sıvı ve gaz halindeki kirlenici maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi ile çevre kirliliği meydana gelmektedir.

Başlıca kirlilik çeşitleri ise şunlardır: *Hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, gürültü kirliliği ve radyoaktif kirlilik.*

Hava Kirliliği

Atmosferde toz, duman, gaz, koku ve saf olmayan su buharı şeklinde bulunabilecek kirlenicilerin, insanlar ve diğer canlılar ile eşyaya zarar verebilecek miktarlara yükselmesi, "Hava Kirliliği" olarak nitelenmektedir. Havayı kirlenici maddelerin sınır değerleri (*havada zararlı olmayacak derecedeki en yüksek değerleri*), her ülkenin ilgili kuruluşları tarafından yönetmeliklerle belirlenir. Kirlenici maddelerin niteliğine göre, canlılara vereceği zarar şekli ve dereceleri de değişir. Hava kirliliğine karşı alınabilecek önlemler, kirlilik kaynağına göre (*fabrika, termik santral, konutlar, taşıt araçları*) çok çeşitlidir.

Bu önlemler başta eğitim alınmak üzere teknik, hukuksal önlemler olmak üzere başlıca 3 grupta toplanabilir.

Su Kirliliği

Su kirliliği, istenmeyen zararlı maddelerin, suyun niteliğini ölçülebilecek oranda bozmalarını sağlayacak miktar ve yoğunlukta suya karışma olayıdır. Konutlar, endüstri kuruluşları, termik santraller, gübreler, kimyasal mücadele ilaçları, tarımsal sanayi atık suları, nükleer santrallerden çıkan sıcak sular ve toprak erozyonu gibi süreçler ve maddeler su kirliliğini meydana getiren başlıca kaynaklardır. Bunların hepsi doğrudan doğruya veya dolaylı olarak canlı ve cansız varlıklara zarar vermektedir.

Suların kirlenmesine karşı alınabilecek önlemler iki grupta toplanabilir:

1-Su kullanımında tasarruf sağlayacak önlemler (*ev idaresi, tarımsal sulama, sanayide su kullanımı vb.*).

2-Suları temizleyen teknik önlemler. Birinci gruba giren önlemler, atık kirli su miktarını azaltmayı öngörmektedir. Teknik önlemler ise, suyun kirlenmesini ve kirlenmiş suların arıtılmasını sağlarlar.

Toprak Kirliliği

"Toprağın verim gücünü düşürecek, optimum toprak özelliklerini bozacak her türlü teknik ve ekolojik baskılar ve olaylar", toprak kirliliği veya toprak kirlenmesi olarak nitelenir. Toprak kirlenmesi, hava ve suları kirleten maddeler tarafından meydana getirilir. Örneğin, kükürt dioksit oranı yüksek olan bir atmosfer tabakasından geçen yağmur damlacıkları *"asit yağışları"* halinde toprağa gelir.

Toprak içine giren bu asitli sular ağaç köklerini, bitkisel ve hayvansal toprak canlılarını zarara uğratar. Toprağın reaksiyonunu etkileyerek besin maddesi dengesini bozar, taban sularını içilmez hale getirir. Aynı şekilde çöp yığınlarından toprağa sızan sular, kirli sulama suları, gübre çözeltileri, radyoaktif maddeler, uçucu küller, toprağı kirleten madde ve kaynaklardır. Toprak kirliliğini önlemek için çok çeşitli teknik, ekolojik ve hukuksal önlemler alınır.

Radyoaktif Kirlenme

Nükleer enerji santralleri, nükleer silah üreten fabrikalar, radyoaktif madde artıkları radyoaktif kirlenme yaratan başlıca kaynaklardır. Radyoaktif maddeler yaymış oldukları elektronla hava, su, toprak ve bitkilere zarar verir. Radyoaktif maddeye sahip (radyasyonlu) hayvansal ürünler (et, balık, süt, vb.) ve bitkiler, bu zararlı maddeyi besin zinciri ile insanlara ve diğer canlılara taşır. Bunun sonucunda bağışıklık mekanizmasını felce uğratmak, organları zedelemek gibi tedavisi olanak dışı olan hastalıklar meydana getirirler.

Gürültü Kirliliği

"Gürültü Kirliliği" denince, *"insanlarda sağlık bakımından geçici bir zaman için veya sürekli olarak zarar meydana getiren sesler"* anlaşılır. Gürültü kirliliği yaratan başlıca kaynaklar şunlardır: ulaşım araçları, sanayi kuruluşları, sosyal donatım, eğlence araçları. Gürültü insanların sinir sistemlerinden, kan dolaşım sistemlerine ve kas gerilimleri ne kadar çok çeşitli zararlar meydana getirir. Gürültü zararlarına karşı teknik ve biyolojik önlemler alınabilir. Bunlar tamamen özel konular olduğundan ayrıntıya girilmeyecektir. Buraya kadar, çeşitli çevre kirliliği olayları özet olarak açıklanmaya çalışılmıştır.